

trebno bi pa bilo, da bi se pogovorili in vodila postavili, kako naj bi pisali, da bo tudi naša proza lahko, gladko in lepoglasno tékla, ker na lepoglasje se opira prijetnost in krasnost pisanja in branja.

Vernimo se potem ovinku k „Drobtincam“ nazaj. Lično izdelana pogodba ss. Mahorja in Fortunata, naj starejših pripomočnikov Goriške višji škofije, z obrazom Goriškiga mesta, kinči létašnji tečaj. Po prijaznim „predgovoru“, v katerim g. izdajatelj pisatelje slovenske prosi prikladniga blaga za prihodnje léto, sledi zgodovinopis Ogleja v razjasnenje pridjane podóbe. Po tem pride „pastirsko ogledalo duhovskim bratom izporočeno“; temu je uversteno „ogledalo slavnih domorodcov“, — za tem sledijo „prigodbe žalostne in vesele“, „prilike in basni“, ogledalo za šolo in domačo rejo otrok — „šolske pesmi z napevi“, „dobrovoljske pesmi“ in „pobožne pesmi“.

Obsirni obsežek „Drobtinc“ dokazuje to kazalo; velike vrednosti posamesnih sestavkov se bo vsak bravec sam prepričal. Da je marsiktera „Drobtinca“ veliko več vredna od druge, je gotovo in tudi ne more drugač biti, — nobena pa clo brez cene ni. Slavniga slov. pisatelja gg. knezoškofa hvaliti, bi bilo vode morju prilivati — s posebnim veseljem smo zapazili v létašnjih „Drobtincah“ veliko pridnost in zmožnost častitiga g. korarja Rozmana na polju slov. slovstva. Živijo! „Drobtince“ donesó vsako léto 200 gold. sr. Celjskim šolam, ki jih založnik za prepušenje zaloge plača, in tako so one na vse strani koristne.

Le tiskarnico moramo bolj čistiga natisa opomniti; na nekterih straneh je tako bled, da se komaj bere.

Popolnoma kaj — ali pa raji nič!

Koliko druziga časa se v ljudskih šolah po Slovenski deželi s poveršnim učenjem nemšine, potradi, ki bi se dal z velikim pridam na scer potrebno omiko kmečkih učencov obrniti, je že sto- in stokrat potoženo bilo. Pokažite „Novice“ svojim bravcam živ dokaz, koliko tako prisiljeno učenje izdá v naslednjim zagotovilu (certifikatu), ki ga vam v izvirnim rokopisu (original) *) iz Spodnjiga Štajerskiga pošljem. Spisal ga je nek župan, ki v svoji aboti misli, da že nemško zna, ako nekoliko po nemško čečká, čeravno taciga pisanja nobena živa duša ne razume. Ko bi bil ta mož v svojim maternim jeziku to zapisal, kar je zagotoviti hotel, bi ga bil vsak razumel. Pa nekteri možaki, ki so se brez kaj naučiti 2 ali 3 leta z nemšino mučili, že mislijo, da so veliko več vredni, če le kakošne nemške besede popačiti znajo! „Popolnoma kaj“ — ali pa raji nič! je že marsikteriga zasmehovanja obvarovalo! — Omenjeno zagotovilo se takole glasi; le lastne imena smo izpustili:

Tsultti Vikatt.

Ich abgestanden Gutt vir dieses Leud zu D—. in St. J. als Kramer — und handelsman, mit Spezerain und Schnittwahrn. M—. J—., und Ihnen Frawn sich Erschaünen mitn dem zell zum Hern Kasier

D—. in St. J. am 17t Sabtember 1850

F. D.

pirger moister

Zastran Linhartoviga nadgrobni-ga spominka.

Naš slavni, léta 1795. umerli roják Linhart, kteriga dela časti učeni svet kakor se tudi prost kmetič nad

*) Vredništvo je sprejelo pričujoči »Tsultti Vikatt«, če ga kdo viditi hoče. Vred.

njimi veselí, ki pozná njegovo „županovo Mícko“ in njegoviga „Matička“, počiva pri sv. Krištofu na Ljubljanskim pokopališu pod nadgrobnim kamnam; kteri je bil léta 1840. popravljen. Naš verli domorodec, mnogospoštovani g. Mihael Prégl, oskerbnik Križanske komende v Ljubljani, je začel v létu 1838 nabéro za Čopov spominek, kteriga mu je v létu 1840 krasno postavil, ob enim je iz dohodkov te nabíre spominek Vodnika in Linharta, ki vsi blizo skupej počivajo, popravil. Takrat je Prešern, na kteriga grob v Krajnju bo tudi kmalo spominek postavljen, sledečo nadgrobnico nadpisal:

Steze popustil nemškiga Parnasa,
Je pisal zgodbe krajske star'ga časa.
Komu Matiček, Micka, hči župana,
Ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, dokler mertvi se zbudijo,
Domače bote ga, Talija, Klijo.

Ta nadgrobnica in celi nadpis sta o 10 létih tako obledila, da potrebuje poprave.

Gosp. Prégl nas je unidan te potrebe opomnil: naj bi se ob enim, ko se bo Prešernu spominek postavil, tudi popravil Linhartov. Blagi nasvét zasluži, de ga spolnemo. Poprava stariga prostiga ne bo veliko stroškov prizadjala; če bi se pa po darovih mnogih rodoljubov več denarja nabralo, bi se utegnil nov spominek postaviti, enak Čopovimu in Vodnikovimu.

Po nasvetu g. Pregelna povabimo tedaj vse rodoljube: naj blagovolijo pripomoči k temu domorodnemu namenu!

Gosp. Prégl je podaril 2 gold.

Dr. Bl.   "   "   2   "   Vred.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Celjovca smo zvedili, da poslednje porotne sodbe v Ljubljani, sosebno pa tisti zapisnik iz Krajnja s tistim čudnim prestavkam „und sie legte sich darauf, so generalprokuratorja g. Ulepiča in g. predsednika barona Buffa prepričale, da je treba, da se zapisniki v jeziku zatoženca pišejo, torej sta po lastnim nagibu nasvetovala, da naj bi se vprihodnje zopet, kot se je že iz začetka lanskiga léta godilo, z zatoženci slov. jezika zapisniki v slovenskem jeziku, vendar pa z nemškimi prestavkam na strani, spisovali, ker svetovavci nadsodnije Celjovške vsi po slovensko ne umejo. To silno mudivno delo nemškiga prestavljanja bi se lahko opustilo, ako bi se za Slovence v Celjovcu pri nadsodnii poseben „slovensk oddelek“ (slovenischer Senat) napravil; saj je todi pri naj vikši sodniji na Dunaju za Lahe poseben oddelek, za Ilirce poseben i. t. d. Če Krajncam niso hoteli nadsodnije dati, naj bi sl. ministerstvo vsaj to storilo. Pravično bi bilo. —

Iz Št. Andreja na Koroškim. Trudimo se tudi pri nas s Slovenšinoj. Perverga sušca smo imeli v nemškim Št. Andreju slovesno skušnjo v katehiki. Naučitelj g. korar Jožef Rozman in 9 učencov so se tako slavno in jako skazali, de je bilo veselje. Vsako nedeljo jeden bogoslovcov Slovincam pridiguje, de se privadijo; slovenska družina pa besedo božjo v svojim milim maternim jeziku čuje.

Iz Tersta. * Pri tukajšnjem mornarstvu se je zbrala komisija, ktera ima potrebne reči pripraviti, da bi se u Terstu mali, u Poli pa velik arsenal napravil. Svitli cesar je temu delu, ktero bi moglo biti doveršeno u 12 — 16 létih, okol 13 milijonov florinov namenil. Lepa bo ta naprava, ker jadranski Slavjani bodo imeli priložnost se bolj izobraziti in primoženja pridobiti. Ker se pa skorej za gotovo sliši, da Ve-

nedke bodo spet svobodno ladjostajo udobile, se govori tudi, da mornarstvo in mornija bote spet u Venedke prestavljene. Ako se pa to zgodi, zamoram reči, da to preselenje bo le začasno, to je, dokler zgorej imenovana arsenala ne bota doveršena. Pri zidanju arsenalov bo veliko inženirjev treba; ali bi ne bilo dobro, da bi se tudi kakšni Slavjan oglasil in k temu pristopil, ker ondašnji inženirji so večidel Švedi, in ne razumejo nobeniga družiga jezika, kakor svoj narodni. — Društvo mornarsko „Lloyda“ se hoče zediniti z drugim društvom u Aleksandrii (u Afriki), da bo zamoglo tudi s Kitajci u bolj razširno kupčijo stopiti, in tako pokazati, da tudi domača kupčija lahko tako cvête, kakor Angleška. — Slavj. društvo misli svoje postave prenarediti, ker se zdi, da po teh ne more prav naprej. *)

Novičar iz Krajskiga.

Na poti v Terst so se pripeljali Njih veličanstvo naš presvitli Cesar s svojim bratom Ferdinandam Maksam v petik ponoči kmalo po 11. uri v Ljubljano. Ker so se namenili popolnoma natihama potovati, so si prepovedali vsako slovesno sprejetje; toraj sta jih v kolodvoru le naš deželni poglavar in pa vojni zapovednik spodobno sprejela. Mudili so se 10 minut, in potem berž v Terst odrinili, kjer, kakor se sliši, mislijo 10 — 12 dni ostati in ondašnje ces. mornarstvo (Marine) ogledati. Njih brat se bo podal po morju v Ameriko; Cesar pa, če je res, kar se govori, se bojo na Dunaj čez Reko in Zagreb vernili. — Pretekli četrtek je bila, ker se je g. Ambrož županstva odpovedal, po naukazu g. ministra notranjih oprav, nova volitev župana. Snidilo se je 28 odbornikov, ki so v ponovljeni volitvi mnogospoštovaniga in za Ljubljansko mesto mnogo zasluženiga kupca in vodja narodne straže g. Baumgartnerja z 17 glasovi za župana izvolili; g. Dr. Čuber je dobil za njim 11 glasov. — Nadzornik latinskih šol gosp. Dr. Klemann je bil te dni v Ljubljani in se je potem v Novo mesto podal, ondašnji gimnazi pervikrat ogledat. — Tudi nadzornik ljudskih šol gosp. dr. Močnik obiskuje ravno zdaj ljudske šole na Notrajnskem. — Gosp. prof. Rechfeld pride za profesorja na zgornji gimnazi v Gradec; v pondeljik je slovó vzel od svojih učencov. — V Ljubljani so te dni nekiga ponarejavca bankovcov (desetkov) zasačili. — Iz Dunaja se „Novicam“ piše, da prvi 2 poli nemško-ilirsko-slovenskega „državljanskega zakonika“ (bürg. Gesetz-Buch) se že za natis pripravljate. Ilirska beseda je z latinskimi in cirilskimi čerkami natisnjena.

Iz Gorenskiga. V četrtek 20. sušca smo imeli učeniki Radoljske okolice v Begnah prav vesel dan. Zbrali so se tukej 4 duhovni gospodje in 9 učnikov iz bližjih krajev. Prišli smo častiga gospoda Jožefa Vovka vezovat, in se jim za vse njih iskreno in neutrudljivo prizadevanje v predsedništvu po dolžnosti serčno zahvalit. Vsak, ki dobriga gospoda pozná, vé, kako zlo so se trudili in si še prizadevajo našim šolam, slovenšini in revnim učiteljem kviško pomagati. Taki domorodci so zares mile zvezdice slovenskiga obnebjá; Bog nam daj veliko takih! Pogovorili smo se tudi eno in drugo reč prav po domače. Tudi našiga noviga nadzornika visokočastitiga g. Močnika smo se veselo spomnili. — Vse se nam zdej še precej dobro kaže; da bi

zapušenim učiteljem le edino pravo — boljši dohodki — tako dolgo ne odlekovali. Bog vé, ali bo kaj ali ne!

A. Praprotnik.

V Št. Kocijanu na Dolenskim so 9. t. m. podelili g. grof Jožef Barbo pridnimu sadjorejcu Matijatu Rohrmanu eniga tistih zlatov (cekinov) v lični škatljici, ki so ju cesarski dvorni kaplan g. Primic krajnski kmetijski družbi v podarjenje dvema posebno pridnima sadjorejcema iz Dunaja poslali. Na prošnjo g. grofa Barbo-ta so Št. Kocijanski g. fajmošter Zalokar že pred to nedeljo napovedali farmanam to slovesnost, in drugo nedeljo po Božjim opraviu so vpričo gosp. fajmoštra in velike množice grof Barbo s pohvalnim govorom imenovanimu Rohrmanu podali zlato darilo v počastenje njegoviga pridniga prizadevanja v sadjoreji. „Naj bi Vaše zasajene drevesa še veliko taciga zlatiga sadú Vam donesle v Vaš dobiček in v prid domovine!“ — so sklenili g. grof. svoj govor, ki, kakor podarjeno častno darilo, gotovo ne bosta brez dobrih nasledkov ostala.

Novičar iz mnogih krajev.

19. dan tega mesca je naše ministerstvo na dopis pruskiga ministerstva odgovor dalo, po katerim se da pričakovati, de se bodo nemške zadeve kmalo poravnale. — Ministerstvo kupčijstva je 56 delavcam iz Tiroljskiga 2600 gold. podarilo, ki so se skoz Ljubljano po Saviin Donavi na Erdeljsko podali, se ondi vselit in dobre izgledde umniga kmetijstva dajat. — Ministerstvo pravosodja se posvetuje, kako bi se sodniško opraviljstvo prostejši napravilo; porotne sodbe bojo ostale, to de, v volitvi porotnikov se bojo nektere premembe vpeljale. — Vsak dan se pričakuje nova postava za ukvartiranje vojakov. Ravno tako se tudi pričakuje postava, po kateri se bo smel v vojaški stan vzeti novine odkupiti, kakor je to že popred v cesarskim patentu v navadi bilo. — Po ukazu cesarskim smejo prihodnjič tudi judjes smodnikam in solitarjem kupčevati, kar dosihmal po patentu od léta 1807 niso smeli. — Ministerstvo kupčijstva je v prid delavcam vse kupčijske zbornice vprašalo: Koliko si zamore en mož, žena ali otrok na dan zaslužiti? pri katerim rokodelstvu se da narveč, pri katerim nar menj zaslužiti? koliko zasluži delavec na kmetih, koliko v fabrikah? kakošne milodarne naprave obstoje za delavce tu in tam? — Po ukazu ministerstva uka ne smejo prihodnjič sinovi ali zlahtniki učiteljev ljudskih šol nič več učiteljstva po odstopu ali smerti očeta ali zlahtnika podedovati. — Slavni maršal Radecki je prišel 16. dan tega mesca v Milano; poléti bo, kakor se sliši v krasni Monci prebival. — Perva vožnja po novi železnici med Verono in Mantovo se je 15. dan t. m. začela. — Nemške pesmi bana Jelačića, ki jih je še mladeneč zložil, so prišle v državni tiskarnici na Dunaji v posebno krasni obleki na svitlo; kar se bo za-nje skupilo, je namenjeno založnici nemožnih vojakov. — Za razpisano darilo za hlapon čez Semering se je dozdej 7 umetnikov oglasilo; vožnja bojo poskusili v pričo darilnih sodnikov mesca rožnika. — Na Ogerskim prodajajo vinograde sém ter tjé po tako niski ceni, de se sedaj lahko troje nogradov za tisti denar kupi, kakor popred eden. — Mesarji v Peštu so ceno za funt govejiga mesá od 10 kr. na 10 in pol kr. samolastno povikšali; zato je mestna gosposka vsaciga za 200 gold. kaznovala; ob enim je tudi oklicala, de po danih postavah sme vsak mesó sekati.

*) Tiste verstice zaštran Lj., da bo Laško predm. smo izpustili, zato ker je ondi le stalo Teržaško predm. Vred.

 Naznanje. Šesta pola „živinozdravništva“ je na svitlo prišla; naj g. naročniki pošlejo po-njo.